

**Інститут Східної Європи
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігон»
The Eastern-European Institute,
Kafedra Ukrajinoznastva University «L'viv Stavropigon»**

Віктор Ідзьо

**Олександр Дзигар - український
громадський діяч в Харбїні та Москві**

Івано-Франківськ «СІМІК», 2015

Друкується за рішенням Кафедри Українознавства
Інституту Східної Європи Університету “Львівський Ставропігон”,
протокол № 1 від 4 січня 2015 р.

Рецензенти:

Грабовецький В. - доктор історичних наук, професор кафедри українознавства Університету державного університету міста Москви.

Кміт Я. - доктор філософії, професор кафедри українознавства Університету державного університету міста Москви.

Калакура Я. - доктор історичних наук, професор кафедри українознавства Університету “Львівський Ставропігон”.

Кононенко П. - доктор філологічних наук, професор кафедри українознавства Університету державного університету міста Москви.

Кононенко Т. - доктор філософських наук, професор кафедри українознавства Університету “Львівський Ставропігон”.

Недюха М. - доктор філософських наук, професор кафедри українознавства Університету “Львівський Ставропігон”.

Огірко О. - доктор філософських наук, професор кафедри українознавства Університету державного університету міста Москви.

Віктор Ідзьо.

І-29. Олександр Дзигар - український громадський діяч в Харбіні та Москві. Наукове видання. - Івано-Франківськ “Сімик”, 2015р. - 10с.

ISBN 966-665-347-8

Наукова праця академіка Академії Наук Вищої Школи України, доктора історичних наук, професора, директора Інституту Східної Європи та завідувача Кафедри українознавства Університету «Львівський Ставропігон» Віктора Ідзьо «Олександр Дзигар - український громадський діяч в Харбіні та Москві» досліджує діяльність члена Українського Історичного Клубу міста Москви, його активну діяльність як українського громадського діяча в Харбіні та Москві.

ISBN966-665-347-8

© В.С.Ідзьо, 2015р.

Зміст

Олександр Дзигар - український громадський діяч в Харбїні та Москві.....4

Список використаної лїтератури.....9

Вїктор Ідзьо, Тетяна Анїсїмова, Олександр Дзигар - українські громадські діячі в Москві.

Олександр Дзигар - український громадський діяч в Харбіні та Москві

Олександр Артамонович Дзигар - корінний українець із міста Харбіна, який народився в Китаї в розпалі першої світової війни.

Діда О.А.Дзигара, Семена Пантелеймоновича Блоху-Лісового, направили в будівельній команді будувати КВЖД в кінці ХІХ століття.

Спочатку він був робітником в бухті Порт-Артура, а в подальшому під час російсько-японської війни заробляв гроші в порту, з якого був мобілізований російською військовою адміністрацією на захист Порт-Артура від японських окупантів...

В цей же час в революційну пору, внаслідок переселення в Маджурію в кінці ХІХ століття українських заробітчан, тут утворилась українська колонія, до якої приєднались також ті українці, які служили в російській армії і які після відставки осіли тут, особливо після здачі російським царизмом Порт-Артура.

Двоюрідний дід Олександра Дзигара С.П.Блоха-Лісовий, учасник захисту Порт-Артура, після визволення із японського полону, залишився в місті Харбіні.

Скоро він запросив сюди свого племінника Артамона Дем'яновича Дзигара, селянина з села Белашки Погребіщинської волості Київської губернії (нині Вінницька обл.), який з 1908 року почав працювати в торговому домі Чурина.

Через декілька років, деь в 1911 році, ставши на ноги і заробивши багато грошей, Артамон Дем'янович Дзигар поїхав на Україну і привіз собі наречені Марину Гаврилівну Ситнюк. В цій сім'ї і народився 26 серпня 1916 року син Олександр, що зафіксовано в книзі харбінського Свято-Михайлівського кафедрального собору.

В 1932 році Олександр Дзигар закінчив гімназію і поступив в Харбінську вищу музичну школу ім. Глазунова

по класу скрипки. Вчився він у професора У.М. Гольдштейна, одночасно підпрацьовуючи в ресторанах та даючи приватні уроки.

Приблизно в цей час у Олександра Дзигара пробуджується українська національна самосвідомість. Він усвідомлює себе українцем.

В Росії, як тоді так і сьогодні, відчутти себе українцем, це означає вступити в категорію підозрюваних громадян в "українському буржуазному націоналізмі". І, як бачимо із документів, О.А. Дзигар - пішов на таку самопожертву.

Скоро він познайомився з групою молодих українців, членами Союзу Української Молоді (СУМ), який існував тут ще з 20-х років ХХ століття. СУМ активно діяв, оскільки ці молоді люди теж усвідомили себе українцями.

Це знайомство дала можливість у скорому часі Олександр Дзигару в 1933 році вступити в Союз Української Молоді у Харбіні (СУМ).

В цей час СУМ, що діяв скритно, фактично виходить і з підпілля, в час проголошення в 1932 році Манджурської держави, стає в місті офіційним представництвом української молоді.

Харбінський СУМ, як засвідчують джерела, був національною організацією української молоді, він ставив за мету об'єднати всі українські молоді сили розсіяні на Далекому Сході, які проживали серед багаточисельних народів Азії.

У 1932-1933 роках СУМ уже мав свою бібліотеку, видавав журнал "Молодий Українець". Активну участь у його виданні та розповсюдженні взяв і Олександр Дзигар.

Він також активно виступав як скрипаль на сцені Українського національного дому, брав активну участь у українському громадському житті.

В 1933-1937 роках СУМ нараховував близько 70 членів, серед активних членів був і О.А. Дзигар.

20 серпня 1945 року Червона Армія зайняла Харбін і передала його Китаю.

Уже з 24 по 31 серпня 1945 року О. Дзигара запросили до військового комісаріату на 15-ти хвилинну розмову, а звіттіля тайно перевезли в СРСР.

В СРСР сфабрикували справу по "українському буржуазному націоналізму" акцентуючи на участі в СУМ та головуванні в 30-40 роках в Українській Далекосхідній Січі (УДС).

За антирадянську діяльність А.О. Дзигара відправили на Колиму. Як наголошує дослідник М. Ільвес, за активну діяльність в Союзі Української Молоді та в Українській Далекосхідній Січі з 1933 по 1946 роки, в 1946 роках - Олександра Артамоновича Дзигара було заарештовано і відправлено на Магадан.

Так О.А. Дзигар втратив кохану дружину, дітей, рідний будинок, місто Харбін та свою любиму музику...

Повернувся він з Колими через 30 років, куди був засланий за активну діяльність в СУМ, УДС та інших патріотичних українських організаціях...

В подальшому Олександр Артамонович Дзигар внаслідок особливого таланту, після поневірянь та заслань він поселяється в Москві, де активно включається в українське громадське, науково-культурне та музичне життя.

Із його свідчень, автор даного дослідження знає, що він активно цікавився всім, що діялося на його батьківщині, Україні.

З виникненням Української держави і утворенням українських громадських організацій в Москві, активізації культурної роботи Українського Посольства в Росії, яку очолював культурний радник Віталій Крикуненко в 1991-1999 роках Олександр Дзигар активно бере участь в культурному житті української діаспори в Москві...

В 1991 році коли виникли Український Університет (УУМ) та Український Історичний Клуб міста Москви (УІК), О.А. Дзигар взяв активну участь у організації УУМ та засіданнях УІК, які активно проходили у продовж 1991 - 2000 років.

В 1997 році О.А. Дзигар бере участь в I Міжнародній науковій конференції "Українська діаспора в Росії".

У 1998 році, як засвідчують світлини, О.А.Дзигар бере активну участь в II Міжнародній науковій конференції "Запорізьке козацтво: в історії та культурі", яку організовує Український Історичний Клуб міста Москви, і це не випадково, оскільки О.А. Дзигар, як і в молодості, активний член СУМ та голова Української Далекосхідної Січі, що функціонувала в Харбіні в 30-40 роки ХХ століття, допомагав в організації конференції, оскільки цікавиться історією волелюбного українського козацтва.

Про захоплення О.А.Дзигар, яке пройшло скрізь усе його свідоме життя ми знаємо із статті, опублікованої у 1970 році в газеті "Визвольний Шлях" українського історика Далекого Сходу І. Світа, який у 20-40 роки жив у Китаї, а згодом у США, де серед активістів Союзу Української Молоді міста Харбіна він згадував Олександра Дзигара.

Така ж інформація про Олександра Дзигара стає нам відома із журналу "Далекий Схід", який виходив у місті Харбіні в 1938-1939 роках.

Власне журнал "Далекий Схід", у статті "Успіхи українського скрипака", подає інформацію, що О.А. Дзигар у 30-х роках був головою Української Далекосхідної Січі.

Таким чином участь в Українському Історичному Клубі міста Москви та Українського державного університету міста Москви, про що розповідають світлини, це відновлення традицій сивої минувшини, за які так невинно від тоталітарної системи СРСР постраждав за свої українські національні переконання та діяльність, українець-сумівець, О.А.Дзигар.

Власне в такому національно-освітньому та культурному відновленні з 1991 до кінця життя, О.А.Дзигар залишився в середовищі Українського Історичного Клубу міста Москви, українським патріотом, надхненником і популяризатором української музичної культури, в першу чергу українського козацтва та його музичної спадщини, про що засвідчує

виголошена на конференції його доповідь "Музична культура Запорізької Січі"...

Слід наголосити, що до самого кінця свого життя, Олександр Артамонович Дзигар залишався національно-свідомим українцем в Москві, який був активним надхненником розбудови діяльності Українського університету та Українського Історичного Клубу в Москві та поширення його науково-видавничих цінностей, зокрема Наукових Вісників Українського Університету та Українського Історичного Клубу по всій території Росії, в тому числі на Зелений Клин, за що складаємо йому велику подяку у вічність...

Список використаної літератури:

- 1.В.Савченко. Скрипач из Харбина. - Магаданская Правда. 12 ноября 1988, с.3.
- 2.В.Черномаз. Украинский скрипач из Харбина. Океанские Вести. - Владивосток, 1999. - №7, с.14-15.
- 3.Михаил Ильвес. Прощальное адажио для скрипки с розлукой. - Восточный форпост. Октябрь. - №1(1) 2000, с.24-25.
- 4.В.Чорномаз. Доля харбінського українця. Самостійна Україна. - Київ, січень-березень, 2000. - Ч.1/475, с.51-56.
- 5.В.Чорномаз. Доля харбінського українця. Самостійна Україна. - Київ, квітень-червень, 2000. - Ч.2/476, с.43-46.
- 6.В.Ідзьо.Олександр Дзигар - український громадський діяч в Харбіні та Москві. Науковий Вісник Українського Університету в Москві. - Москва, 2006. - Т.Х, с.249-251.

Наукове видання

Віктор Ідзьо

**Олександр Дзигар - український
громадський діяч в Харбїні та Москві**

Подано до друку . 16.01. 15 р.

Підписано до друку 20.01.15 р.

Формат видання 60/ 84 1/16.

Папір офсетний. Умовн.друк.арк.10,25

Зам.55. Тираж 300 шт.

Видавництво «Сїмик»

76000, м.Івано-Франківськ, вул. Т. Цьоклера, 9а

тел. (0342) 78-91-26, 78-91-29

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру

суб'єкта видавничої справи серія ІФ №11 від

27.03.2001 року.

Віддруковано в друкарні видавництва ПП «Сїмик»

76000, м.Івано-Франківськ,

вул. Т. Цьоклера, 9а, тел. (0342) 78-91-29

**Громадський діяч Олександр Дзигар,
професор Віктор Ідзьо під час співпраці в
Українському Історичному Клубі,
Українському Університеті міста Москви**